Interview with:

TUOMO HAAPALA - Musiker

Tuomo Arvi Aatami Haapala, är en finländsk-svensk komponist, musiker, regissör och skribent. Bildade frigruppen ISKRA 1970 med Jörgen Adolfsson, trumslagaren Sune Spångberg och saxofonisten Allan Olsson. 1973 träffade han sångerskan och komponisten Marie Selander och tillsammans skapade den första versionen av Vargavinter, en av de allra tidigaste så kallade "världsmusikgrupperna" med Kjell Westling, Christer Bothén, Jörgen Adolfsson och Janne Hellberg.

WM Oasis - Du tillhör tillsammans med Jörgen Adolfson och Marie Selander den första generationen musiker i Sverige som började blanda olika folkliga traditioner till en egen musikaliska mix, den musikform som idag kallas världsmusik. Hur kom idén, redan på 70 talet, att börja blanda ihop musiken med andra genrer från Africa, Asien, etc.

TUOMO HAAPALA - Jag spelade fri improvisation med en grupp i Oulu/Uleåborg från och med 1965. Vi sökte efter all musik som lät annorlunda. Det var väl en sorts revolt. Bl.a. Lyssnade vi på Cecil Taylors explosiva pianospel, indisk musik med Nadasvaran (ett rörbladsinstrument) finsk folkmusik och konstmusik av förnyarna. Detta innebar att när jag kom till Sverige för ett sommarjobb 1969 då jag gick på Sibelius akademien var jag redan intresserad av den sortens musik. Jag återvände inte till mina studier i Helsinki utan beslöt stanna en vinter i Stockholm- en spännande stad där demonstrationer mot Vietnam kriget, för en grönare stad, Gärdes fester m.m. lockade. Träffade Arvid Uggla i kontrabassektionen på Borgarskolans orkester och vi sökte efter vildsinta musiker att bjuda ett band med. Detta resulterade i ISKRA, en fri improgrupp 1970-1992. Efter att ha träffat Marie Selander 1973 startade vi Vargavinter tills med Kjell Westling, Jörgen Adolfsson, Janne Hellberg och Hans Wictorsson. Efter några år kom Anita Livstrand med och Kjell Westling, Hellberg och Wictorsson.

Vargavinter var nog bland de första m inte allra först med ”världsmusiken” Marie tog med sig svensk, irländsk, latinamerikansk och arabisk musik. Anita hade ett djupt intresse i indisk musik som även jag och Jörgen hade nosat på. Så att börja mixa var naturligt.

Vi letade medvetet låtar och texter från den tredje världen och blandade efter behag; -)

WM Oasis - Jörgen Adolfson, Marie Selander och du var med och arrangerade den första världsmusikfestivalen i Stockholm 1977. Vilka mäl ni hade med festivalen? Hur ni definierade världsmusiken då?

TUOMO HAAPALA - Målet var att ”missionera” för den musik som grupperna i musikerkollektivet Ett minne för livet (Iskra, Archimedes badkar, Spjärnsvallet och Vargavinter samt spelmannen Styrbjörn Bergfelt och dragspelerskan Mona Tengner) spelade. Världsmusiken var för oss just musik som hämtade influenser från hela världen. Minns inte exakt vem som kläckte namnet först men Channa Bankier skrev det på den första festivalens affisch.

WM Oasis - Det blev ingen fortsättning för världsmusikfestivalen men det skapades 9 år senare en annan festival med namn Falun folkmusikfestival med en annan ledning och andra idéer. Vad är skillnaden mellan er festival och Faluns?

TUOMO HAAPALA - Jo det blev det 1979 arrangerade vi en festival i Rålambshovsparken som blev enormt stor. Hur mycket folk som helst
Skillnaden var att vi, medlemmarna i Ett Minne... gjorde ALLT! Utan betalning. Jag tror inte ens att vi hade ekonomiskt stöd ev. lite gran från typ Kulturrådet.
Vi sålde biljetter, byggde scener, spelade och var ordningsvakter. Falun var en kommunalt finansierad tillställning..

WM Oasis - Den musikblandning ni experimenterade med på 70 talet ledde till världsmusikens skapande enligt många, medan andra tycker att världsmusiken redan fanns omkring oss i Sverige med musiken från Mikis Theodorakis, Nanna Mouskouri, Södra bergens balalajkor, Violetta Parra, Inti Illimani etc. När anser du att världsmusiken fick fart i Sverige?

TUOMO HAAPALA - Jag eller vi såg nu inte de du räknar som världsmusik. De var musiker som spelade musik från sin egen etniska sfär. Världsmusik för oss blev det först när kulturer blandades. Ex afrikansk rytm till en sång från Yttre Hebriderna, rumänsk folklåt med svensk fiolinfluence, Osv. Jag tycker Vargavinters första LP VARGVINTER som kom ut 1974 eller 5 var ett av startskotten jämte Archimedes badkar, Bengt Bergers indiska och afrikanska influenser, Christer Bothéns lärdomar hos musiker i Mali, Maries på Irland i Sverige. Nämnas kan att Marie var musikproducent på Sveriges Radio efter den legendariska Matts Arnberg och gjorde mycket för att introducera det som skulle bli världsmusik i radion.

WM Oasis - Don Cherry fick äran att vara katalysator för världsmusiken i Sverige, hur ser du på detta?

TUOMO HAAPALA - Jag var inte personligen bekant med Don men hans fanns närvarande och som influens. Dock inte ensam men det blir väl lätt att en internationellt känd musiker sätts som galjonsfigur. Don snappade åt sig många idéer från Minnets musiker bl.a. var Christer Bothén först med dousson goni och gimbri och Bengt Berger med tablas.

WM Oasis - I Sverige står världsmusik för en annan definition, du som var en av dem första att experimentera andra musiken, vad är för skillnad mellan den svenska världsmusik och det engelska world music begreppet från 1987?

TUOMO HAAPALA - Vi kände inte till World Music begreppet överhuvudtaget när vi började använda termen. En journalist från den engelska musiktidskriften IMPETUS kom och intervjuade Ett Minne för livets medlemmar och då använde han begreppet på engelska. För mig var det första gången.